

Universitets- och
högskolerådet

Delredovisning av samordningsuppdrag gällande validering av yrkeskunskaper

**Uppdrag att samordna bedömning av yrkeskunskaper vid
antagning till yrkeslärarutbildning (U2016/03725/UH)**

Delredovisning av samordningsuppdrag gällande validering av yrkeskunskaper

Uppdrag att samordna bedömning av yrkeskunskaper vid antagning till yrkesläroutbildning (U2016/03725/UH)

Universitets- och högskolerådet, 28 juni 2019

Kontaktperson: Sophia Ekengren

Dnr 1.1.1-00018-2019

För mer information om myndigheten och våra publikationer, se www.uhr.se.

Innehåll

Sammanfattning	5
Bakgrund	6
UHR:s tolkning av samordningsuppdraget	6
Samlade erfarenheter	8
Systemrelaterad problematik och utvecklingsområden	8
UHR:s föreskrifter för validering av yrkeskunskaper (kunskapskriterier)	8
Kunskapskriterierna anses svårtolkade.....	8
Brister med nivåplacering genom Sveriges referensram för kvalifikationer (SeQF).....	9
Dokumentbaserad validering.....	10
Avsaknad av modell och riktlinjer	11
Olika valideringssystem.....	12
UHR:s strategiarbete för att reducera den systemrelaterade problematiken	13
Processrelaterade utvecklingsområden	14
Valideringsprocessen	14
Samverkan inom och mellan lärosätena	14
Valda -funktion och syfte	15
Valda -ärendearkivet.....	15
Valdas framtid	16
Den nationella bedömarbanken	16
Utbildning för kartläggare, bedömare och beslutsfattare	17
Bedömare -ny motiveringsmall.....	17
Kartläggare -kartlägningsutbildningen	18
UHR:s samverkan med branschorganisationerna	18
Information till sökande om kompletterande utbildningar	18
Lärosätenas återrapportering av erhållna bidrag	19
Utökad statistik	19
Sammanfattning av de viktigaste punkterna i rapporten	20
Identifierade framgångsfaktorer.....	20
Identifierade problemområden	20
Utvecklingsstrategier	20
Lärosätenas redovisningar av genomförda valideringar under år 2018	21
Bilaga 1: Uppdraget i sin helhet	
Bilaga 2: Valideringsprocessen	
Bilaga 3: Bedömarutbildningen	
Bilaga 4: Mall för bedömningsutlåtande	
Bilaga 5: Återrapporteringsmall	
Bilaga 6: Statistik -antal valideringar per ämne (separat dokument)	
Bilaga 7: Statistik -demografi per ämne (separat dokument)	

Sammanfattning

Universitets- och högskolerådet (UHR) har sedan januari 2017 i uppdrag från regeringen att samordna sådan validering av yrkeskunskaper som är erforderlig för att bedöma om sökande till yrkeslärarutbildning uppfyller kraven på särskild behörighet för att påbörja en utbildning (U2016/03725/UH)¹. I uppdraget ges myndigheten möjlighet att överväga och lämna förslag till eventuella bemyndiganden för att kunna fullfölja uppdraget att nå större likvärdighet i valideringsprocessen.

I denna rapport presenterar UHR sitt genomförda och pågående arbete till och med våren 2019 samt fördelningen av sökande, antagna och nybörjare uppdelat på ämnen².

UHR anser att transparensen mellan de lärosäten som erbjuder yrkeslärarutbildning har utvecklats positivt i och med validering av yrkeskunskaper genom:

- arbetet i YRKSAM, det gemensamma nätverket för yrkesvalidering
- den nationella bedömarbanken
- det nationella arkivet för samtliga utförda yrkesvalideringar i Valda

Trots att transparensen mellan berörda lärosäten har ökat och att YRKSAM nätverket aktivt har verkat för kvalitetssäkring och likvärdighet så kvarstår aspekter i detta arbete som gör det svårt att till fullo kunna fullfölja uppdraget utan vidare åtgärd. UHR har tidigare valt att inte föreslå utökat bemyndigande utan sett värdet i att ha fokus på stärkt samverkan mellan berörda lärosäten, myndigheter och branschorganisationer.

I och med Valda, och det av UHR framtagna ärendearkivet, har UHR kunnat kvalitetsgranska ärenden och följa hur likvärdigheten mellan lärosäten ser ut i samtliga steg i valideringsprocessen (ansökan, bedömarunderlag, bedömarutlåtande och beslut). Genom detta arbete har myndigheten identifierat fundamentala olikheter i de metoder, strukturer och processer som ligger till grund för lärosätenas valideringsarbete.

Efter uppföljning med berörda lärosäten, avseende de metoder och processer som de följer i och med valideringsprocessen, ser UHR svårigheter att uppnå målet med ett nationellt likvärdigt och kvalitetssäkrat valideringsarbete.

Stockholm 2019-06-28

¹ Daterad 2016-05-26 (Bilaga 1)

² Se Bilaga 6

Bakgrund

UHR fick 2016 i uppdrag av regeringen att överta ansvaret att samordna validering av yrkeskunskaper från Malmö högskola³ från och med 1 januari 2017. Malmö högskola hade haft ansvar för samordningsuppdraget sedan 2011, men ansåg att uppgiften borde föras upp på förvaltningsnivå för att uppdragsmålen skulle kunna nås. I sin delrapport (daterad 2015-05-11) redogör Malmö högskola för de utvecklingsbehov som de identifierat och de svårigheter som de sett föreligga för att nå nationell likvärdighet i processen att validera yrkeskunskaper. Dessa beskrivs och fastslås ytterligare i Malmö högskolas slutrapport till regeringen (daterad 2016-11-02). De av dem identifierade utvecklingsområdena är indelade i "systemrelaterade parametrar", det vill säga, de regelverk som styr valideringsprocessen samt mer "processrelaterade parametrar" det vill säga de handlingar och metoder som rent praktiskt ligger till grund för valideringsarbetet. UHR har fortsatt följt den indelningen.

UHR:s tolkning av samordningsuppdraget

I regeringsuppdraget föreskrivs att *"I uppdraget ingår att samordna lärosätenas arbete med validering av yrkeskunskaper så att en likvärdig bedömning av hög kvalitet kan komma till stånd."*¹

På europeisk nivå beskrivs validering i fyra separata steg: identifiering, dokumentering, bedömning och erkännande (certifiering).⁴

UHR har valt att identifiera fem steg som bör tas i beaktande för att validering med hög kvalitet ska komma till stånd:

- 1) att ge grundläggande information om ansökningsförfarandet till potentiella sökande
- 2) att informera och stödja sökande i deras dokumentationsarbete
- 3) att sammanställa ett bedömningsbart underlag som synliggör den sökandes kunskaper och erfarenheter
- 4) att rekrytera och utbilda yrkesexperter (bedömare) som ska ge välmotiverade utlåtanden om den sökande fyller eller inte uppfyller kriterierna
- 5) att utifrån dokumentation och bedömarutlåtande fatta beslut om kraven för särskild behörighet uppnåtts utifrån innehåll, nivå och aktualitet som det definieras utifrån rådande regelverk

³ Numera Malmö universitet, men MaH kommer fortlöpande användas vid referens till deras tidigare arbete.

⁴ European guidelines for validating non-formal and informal learning (2015, s 14)

Ansvar för genomförandet av validering av sökandes yrkeskunskaper inför beslut om särskild behörighet åligger det enskilda lärosäte som ger yrkeslärarutbildning dit den sökande sökt i första hand.

UHR har i uppdrag att rekrytera och kvalitetssäkra bedömare och säkerställa att samtliga delmoment i valideringsprocessen är likvärdiga och kvalitetssäkrade och att rådande processer och metoder är transparenta nog för att kunna granskas. Sammanfattningsvis har följande delar identifierats i uppdraget. UHR ska:

- samordna lärosätenas arbete med att validera yrkeskunskaper
- rekrytera och kvalitetssäkra de yrkesexperter (bedömare) som lärosätena ska använda i valideringsprocessen
- verka för att samtliga delprocesser i bedömningsarbetet utförs nationellt likvärdigt och med hög kvalitet
- utveckla informationen till de sökande som inte uppfyller kraven för särskild behörighet
- samla in information från lärosätena gällande antal genomförda valideringar och utbetala det bidrag som lärosätena erhåller för de valideringar som genomförts
- utveckla den nationella statistiken angående sökande, antagna och nybörjare till yrkeslärarutbildning
- lägga förslag till eventuella bemyndiganden

Detta arbete ska ske i samverkan med berörda lärosäten, Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH), Statens skolverk (Skolverket) och de olika yrkenas branscher.

Samlade erfarenheter

Denna del ger en överblick av hittills genomfört arbete och lyfter fram de viktigaste erfarenheterna. Här beskrivs det pågående arbetet, identifierade utvecklingsområden och framtida strategier. Malmö högskola delade in olika problem- och utvecklingsområden i två kategorier. UHR har fortsatt med en liknande indelning och därmed diskutera identifierade problemområden och utförda eller planerade strategier utifrån:

1. systemrelaterade områden (de regelverk som styr validering)
2. processrelaterade områden (de metoder och aktiviteter som används i processen)

Systemrelaterad problematik och utvecklingsområden

UHR:s föreskrifter för validering av yrkeskunskaper (kunskapskriterier)

UHR:s⁵ och Skolverkets föreskrifter⁶ är likalydande då samma krav på yrkeskunskaper gäller för särskild behörighet till yrkeslärarutbildningen som för att undervisa i ett yrkesämne i gymnasieskolan. I respektive myndighets föreskrifter formuleras kunskapskriterier som uttrycker vilka kunskaper och förmågor som krävs av den som är behörig för varje yrkesämne. UHR och Skolverket har sedan tidigare enats om principer för hur föreskrifterna ska vara konstruerade.

Kunskapskriterierna utformas och revideras gemensamt av Skolverket och UHR när ett ämne ändras eller delas och när nya ämnen tillkommer eller tas bort.

Kunskapskriterierna anses svårtolkade

Ett genomgående problem för sökande, lärosätenas handläggare och bedömare är att kunskapskriterierna i många fall är mycket generellt hållna. Benämningen av vissa nyckelämnena som ingår i ämnesplanerna saknas i de kunskapskriterier som ligger till grund för bedömning om sökande har kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper. Om en bedömare inte beaktar ämnesplanerna kan en konsekvens bli att den sökande anses ha uppfyllt kunskapskriterierna men i slutändan kanske saknar väsentliga delar i yrkesämnet hen skall undervisa i. I och med den generella hållningen kan dessutom kunskapskriterierna inbjuda till en mer pragmatisk hållning gentemot innehållet i dessa från bedömarens och beslutsfattarens sida.

⁵ Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2013:4) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen.

⁶ Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:4) om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne.

UHR tog 2015 fram ett internt arbetsdokument som underlag för att förtydliga det arbete med föreskrifterna som behöver göras, vilket kan sammanfattas i två punkter:

1. Översyn av föreskrifterna
2. Bedömningsstöd till föreskrifterna (se nästa sektion).

En översyn av föreskrifterna har inte genomförts på något systematiskt sätt trots att det initialt planerades att detta skulle göras efter det att de börjat användas för behörighetsvalidering⁷. Det har länge varit tydligt för branscherna, lärosätena och bedömarna att det finns för "breda ämnen" där ämnesplanen spänner över flera yrken och i princip ingen sökande kan uppfylla samtliga delar i kriteriet på en *specialiserad* nivå.

Detta kan riskera olikvärdiga beslut om behörighet då omöjligheten i att uppfylla kriteriet kan uppmuntra till mer "generös" inställning till föreskriften baserad utifrån bedömarens egen bias om vad hen anser som mest relevant.

UHR föreslår att berörda myndigheter, ges ett gemensamt regeringsuppdrag att se över och vid behov omarbete rådande föreskrifter.

Brister med nivåplacering genom Sveriges referensram för kvalifikationer (SeQF)

I utvärderingen av UHR:s pilotutbildning beskriver bedömare svårigheten att tolka och tillämpa SeQF-systemet, det vill säga nivåplaceringen av den sökandes kunskaper och erfarenheter. Även branscherna har svårt att tolka och förstå relevansen av SeQF för att nivåplacera yrkeskvalifikationer. MYh, som arbetar med samma problematik i och med deras arbete med branschvalidering av yrkeskompetens⁸, har under 2019 påbörjat det så kallade BOSS-projektet⁹ finansierat av Europeiska socialfonden (ESF). Syftet är att olika yrkesbranscher ska få stöd i att nivåplacera yrkeskunskaper (yrkeskrav) inom sitt branschområde på en skala som relaterar till SeQF. I detta projekt nivåplaceras dock i huvudsak kunskaper upp till en nivå motsvarande SeQF4, vilken utgår från de yrkesrelaterade kunskaper som en person ska uppnått när hen går ut gymnasiet.

UHR anser att om bedömning av sökandes yrkeskunskaper i relation till SeQF-nivåerna 5 respektive 6 ska fortsätta, måste arbetet med ramverket genomföras på ett mer strukturerat sätt. Det vill säga mer specifikt definiera vad som utgör *specialiserade* arbetsuppgifter och *specialiserade* kunskaper respektive *avancerade* kunskaper och förmågor för ett enskilt ämne, såsom det står formulerat för nivåbestämning i UHR:s kunskapskriterier -och hur dessa skiljer sig från hur branscherna definierat nivå 4 i SeQF. Viktigt att poängtera är att branscherna nivåplacerar vad som krävs för *yrket* och UHR ska nivåplacera vad som krävs för *ämnet*, vilket ofta inte är relaterade till ett yrke

⁷ Karl-Gunnar Starck (MaU) deltog i det initiala arbetet med föreskrifterna (personlig kommunikation)

⁸ MYH 2016/4727

⁹ Projektet Branschvalidering – Operativ och Strategisk Samverkan

utan spänner över flera yrkesprogram. Systemet för branschvalidering är därför inte direkt tillämpbart för de principer som råder för validering av yrkeskunskaper för ett yrkesämne.

Arbetet med att definiera vad som kännetecknar *specialiserade* respektive *avancerade* kunskaper (till skillnad från de grundläggande kunskaper som en anställningsbar person kan i sitt yrke) måste göras utifrån de specifika kraven för yrkesämnesvalidering, för varje enskilt ämne, i samråd med erfarna bedömare och branscherna.

UHR avser att ta fram definitioner av kunskapskriterierna som "allmänna råd" för bedömare att ta stöd från i och med sin bedömning. Fördelen med detta är att allmänna råd skulle vara betydligt mindre komplicerade och tidskrävande att ta fram och att de relativt enkelt kan skrivas om efter hur yrkesämnet förändras med tiden utan att myndigheterna behöver gå igenom den tidskrävande process som det är att göra förändringar i UHR:s och Skolverkets gemensamma föreskrifter.

Dokumentbaserad validering

Validering av yrkeskunskaper för sökande till yrkesläroutbildning är i dagsläget till största delen dokumentbaserad i linje med en avskalad variant av något som närmast kan liknas vid portfoliomodellen.¹⁰ Det råder därmed en fördel för de sökande som har vana att uttrycka sig skriftligt och har tillgång till god dokumentation och därmed tydligt kan synliggöra sina kunskaper och erfarenheter. Det är därför viktigt att det finns erfarna studievägledare och kartläggare som kan stötta de sökande som har sämre förutsättningar att uppfylla någon av dessa delar så att hen ändå kan få en rättvis validering. Det är ett grannlaga arbete för en studievägledare/kartläggare att förstå och kunna synliggöra vilka ytterligare kunskaper och erfarenheter som kan finnas som tyst kunskap hos den sökande.

Två viktiga verktyg för att nå denna tysta kunskap är begäran om komplettering och intervju av den sökande. När kartläggaren skickat in den grundläggande dokumentationen till en bedömare ska bedömarens granska detta och utifrån sin yrkeskunskap be den sökande komplettera med ytterligare dokumentation, självbeskrivning eller dylikt. Detta förfarande tar tid och det är inte alltid det hinns med eller att en bedömare svarar. Detta skulle kunna behjälpas av att antagningsperioden för sökande öppnas och stängs en månad tidigare än antagningen till gängse program. Kartläggare och bedömare skulle då få den nödvändiga tid som är en förutsättning för att åstadkomma en process av hög kvalitet som resulterar i valida bedömningar.

Den andra metoden som visat sig tids- och kostnadseffektivt är en inspelad intervju med den sökande där hen med egna ord får beskriva hur hen löser mer specialiserade uppgifter inom sitt yrke i relation till sökt ämne. Det är svårt att på ett trovärdigt sätt med ord beskriva hur man sytt en klänning på en specialiserad nivå, men i och med en öppet ställd intervju framkommer oftast om den sökande har kunskaperna och

¹⁰ Per Andersson *et al*, Att värdera kunskap erfarenhet och kompetens (2003, s. 64)

erfarenheterna och rätt nivå för att uppnå kraven för särskild behörighet. Denna metod kräver dock erfarenhet av den som intervjuar.

Med utgångspunkt från det samarbete och den kunskapsutveckling som har bedrivits med berörda lärosäten, avser UHR att utveckla en modell för validering för behörighet av sökande till yrkeslärarutbildning. Syftet är att ta fram ett gemensamt ramverk som garanterar de sökandes rättssäkerhet, och ett system för att kunna kvalitetssäkra likvärdigheten i valideringsprocessen.

Avsaknad av modell och riktlinjer

UHR har insett att avsaknaden av *beslutade* riktlinjer och modell för validering av yrkeskunskaper till yrkeslärarutbildning förhindrar möjligheten att nå likvärdighet i valideringsförfarandet. Dessa borde ha tagits fram redan då lärarutbildningen i yrkesämnen gjordes om i och med GY11.^{11,12} Vid det tillfället togs det fram riktlinjer för *vad* som skulle valideras¹³, men inte processerna för *hur* denna validering skulle utföras.

Branscherna har i dagsläget kommit mycket längre i detta arbete. Till exempel har MYH tagit fram en generell standard för branschvalidering av yrkeskompetens, och Vård- och omsorgscollege antog sin egna riktlinjer 2018.^{14,15}

Malmö högskola tog 2016 fram ett "informationsmaterial" med bakgrundsinformation, resonemang och rekommendationer för validering av yrkeskunskaper för antagning till yrkeslärarprogrammet¹⁶, men dessa riktlinjer har aldrig tagits direkta beslut om och följs inte av samtliga lärosäten.

Avsaknaden av beslutade riktlinjer och modell för validering av yrkeskunskaper i kontexten för yrkeslärarutbildning, medför att grunden för en kvalitetssäkrad validering saknas i form av gällande styrdokument. Det medför också att det saknas förutsättningar att utforma en strategisk och systematisk plan för utvärdering och uppföljning av likvärdigheten i valideringsförfarandet, -eftersom grunddokumenten att värdera mot saknas. Nedslag kan göras och felaktigheter synliggöras men inte systematiskt enligt en framtagna kvalitetsmodell.

UHR har uppmärksammat denna brist i och med det arbete myndigheten utför i de referensgrupper som tillsatts för bedömar- och kartlägningsutbildningar. Om det inte formuleras och tas beslut om mer standardiserade och styrande riktlinjer finns det inget incitament för lärosätena att följa processerna i de utbildningar som UHR tagit fram.

UHR har för avsikt att, inom ramen för samordningsuppdraget för validering av yrkeslärare, tillsätta en arbetsgrupp som arbetar fram en nationell modell och

¹¹ Proposition 2008/09:199

¹² SOU:2008:27

¹³ Bäst i klassen – en ny lärarutbildning Prop. 2009/10:89 sid. 99

¹⁴ Standard och riktlinjer för branschvalidering av yrkeskompetens, MYH (2017)

¹⁵ Riktlinjer för validering inom Vård- och omsorgscollege, Vård- och omsorgscollege (2018)

¹⁶ Validering inför antagning till yrkeslärarprogrammet (2016-09-01) Bilaga till MaH:s slutrapport till Utbildningsdepartementet 2017-01-20

riktlinjer för hur validering av yrkeskunskaper ska genomföras med utgångspunkt i ovan redovisade problematik. Det måste dock kunna säkerställas att denna gemensamma modell implementeras så att lärosätenas arbete kan kvalitetssäkras.

Olika valideringssystem

Sex lärosäten använder sen flera år tillbaka ett företag, ValiWeb som utför hela valideringsprocessen¹⁷. ValiWeb använder sin egen digitala plattform som till stora delar bygger på den antagningsmodell som gällde i den äldre lärarutbildningen (innan 2011) då tid i yrket och vissa yrkesbevis genererade högskolepoäng för tillgodoräknande mot yrkeslärarutbildningen.¹⁸

Ämnen inom handel och administrationsprogrammet valideras dock inte av ValiWeb, så dessa ämnen validerar lärosätena själva. I UHR:s bedömarbank finns yrkesbedömare inom handel och administration som lärosätena använder sig av.

Fyra lärosäten använder en nyligen framtagna digital plattform för validering av yrkeskunskaper (Valda) som bygger på de riktlinjer för validering av yrkeskunskaper som togs fram av en referensgrupp som leddes av MaH i nära samarbete med lärosätena.¹⁶

Skolverket som validerar yrkeskunskaper i samband med utökad yrkeslegitimation, anlitar MaU för att sköta den bedömningen enligt ytterligare ett annat system.

Att så många som fyra olika system används för samma ändamål med så många olika aktörer inblandade utan något övergripande kontrollsystem omöjliggör UHR:s uppdrag att kvalitetssäkra *hela* valideringsprocessen och inte bara bedömarna.

Det är inte rättssäkert när lärosätena saknar övergripande kontroll över valideringsprocessen. Det framkommer av utlåtanden från Överklagandenämnden (ÖKN) där flera liknande lärosätesbeslut överklagats och beslutats undanröjas av myndigheten. I utlåtandet från ÖKN kritiserar det faktum att lärosätena, som slutgiltigt beslutar om behörighet, inte har information om vilken dokumentation som laddats upp av sökanden i ett externt valideringssystem som ValiWeb.¹⁹

Medverkande i nätverket YRKSAM och samtliga deltagare i UHR:s två referensgrupper (för bedömnings- och kartläggningsutbildningen) signalerar ett behov av att valideringsförfarandet bör skötas av *en* central organisation i form av en VO under kontroll av en högre myndighet. Diskussionerna har kretsat kring en lösning som skulle innebära att ansvaret för kompetenskartläggning och kompetensbedömning av yrkeskunskaper inför lärosätenas beslut om antagning till yrkeslärarutbildning skulle ligga på denna centrala organisation under UHRs som ansvarig myndighet.

UHR tolkar dessa signaler som att bedömare och ansvariga på lärosätena känner frustration över den uppenbara bristen på likvärdighet trots arbete nedlagt. Detta har också sammanfattats i en skrivelse från Stockholms universitets ställd till UHR som inkom till myndigheten 2019-06-13.²⁰

¹⁷ Företaget ValiWeb är knutet till Skellefteå kommun

¹⁸ Agreement in assessment of prior learning related to higher education: an examination of interrater and intrarater reliability; Int. J. of Lifelong Education, 2013 Vol. 32: 535–547

¹⁹ Överklagandenämndens beslut 2019-02-15 Reg.nr 23-01420-18 samt Reg.nr 23-01417-18

²⁰ Diarienummer: 1.1.1-01313-2018

Myndigheten avser att genomföra en enkät riktad till berörda lärosäten, Skolverket och MYh. Syftet är att följa upp parternas bild av det gemensamma utvecklingsarbetet hittills samt det framtida utvecklingsbehovet på kort och lång sikt. Enkäten ska således även adressera vad man anser kvarstår för att uppnå ett nationellt kvalitetssäkrat, rättssäkert och likvärdigt valideringsarbete avseende yrkeslärare. Om enkäten visar på en samstämmig önskan om att gå vidare med att utveckla en gemensam organisation kan UHR:s myndighetsledning föra resultatet vidare till berörda lärosäten.

UHR:s strategiarbete för att reducera den systemrelaterade problematiken

UHR har tagit fram ett omfattande obligatoriskt utbildningsmaterial för bedömare. Målet med utbildningen är att uppnå en tydligare samsyn om hur rådande regelverk kring särskild behörighet bör tolkas och tillämpas.

UHR arbetar också med att ta fram en grundläggande utbildning för att ge förutsättningarna för att studievägledare/handläggare ska utgå från gemensamma mål, valideringsverktyg och principer i sitt arbete i och med ansöknings- och kartläggningsprocessen.

Bedömare, branscher och operativ personal på lärosätena påpekar generellt och återkommande att rådande regelverk för validering av yrkeskunskaper inbjuder till att en validering riskerar att bli en personligt baserad tolkning av den sökandes dokumentation byggd på bias. De beskriver de otydliga regelverken som en delorsak till varför olikvärdighet i och med valideringen av den enskilda individen fortfarande råder.

UHR anser att kunskapskriteriernas utformande bör ses över och revideras i de fall där de är felstrukturerade utifrån yrkesämnet och Skolverkets ämnesplaner. En översyn av föreskrifterna skulle innebära ett gemensamt arbete med Skolverket då deras föreskrifter innehåller likalydande kunskapskriterier. En sådan översyn och revidering innebär ett omfattande arbete där även de nationella programråden och MYh bör ingå. UHR föreslår att berörda myndigheter ges ett gemensamt regeringsuppdrag med tydligt avsatta medel för ändamålet.

Det bör även utformas stödtexter i form av allmänna råd om vad som anses vara specialiserade kunskaper inom ett ämne som komplement till samtliga kunskapskriterier.²¹

²¹ Likt de "allmänna råd" som stödtexterna till betygskriterierna kallas hos Skolverket. Det vill säga en slags kommentarer till kriterierna.

Processrelaterade utvecklingsområden

Valideringsprocessen

Validering definieras i Skollag (2010:800) som *"Med validering avses en process som innebär en strukturerad bedömning, värdering och dokumentation samt ett erkännande av kunskaper och kompetens som en person besitter oberoende av hur de förvärvats"*.²²

Valideringsförfarandet är en komplex process som innefattar olika delförlopp där enskilda individer är inbegripna i och ansvarar för de olika momenten.²³ Utöver den systemrelaterade problematiken bidrar den processrelaterade problematiken till svårigheten att kunna säkerställa likvärdiga valideringar för de enskilda sökande.

Systemet måste bygga på att varje enskild individ ansvarig för ett delmoment i valideringskedjan har full förståelse för samtliga delprocesser och att de agerar utifrån samma riktlinjer och värdegrund.²³

UHR arbetar systematiskt med att identifiera de flaskhalsar som försvårar processöverföring mellan delstegen samt med att utforma stöd för samtliga som är direkt verksamma inom, eller ansvarar för verksamheten. Det vill säga den sökande, handläggare på lärosätena, yrkesexperterna och beslutsfattare.

Samverkan inom och mellan lärosätena

UHR:s regeringsuppdrag kom utifrån Malmö högskolas minskade tilltro till att ett lärosäte bland andra lärosäten skulle kunna driva processerna att få till bättre samverkan och större likvärdighet mellan de lärosäten som utför yrkesvalidering. Malmö högskola föreslog Utbildningsdepartementet att Universitets- och högskolerådet som förvaltningsmyndighet, skulle ta över ansvaret för uppdraget.²⁴ UHR har haft uppgiften sedan 2017 och ser att problematiken med bristande likvärdighet och samsyn mellan lärosätena kvarstår trots de utbildningar, arbetsgrupper och diskussionsfora som initierats under både Malmö högskolas och UHR:s tid i uppdraget.

Valideringsdelegationen skriver i sitt delbetänkande (2018) att *"Ett ytterligare problem är att metoder och strukturer för likvärdigt och kvalitetssäkrat bedömningsarbete saknas på lärosätena. Vidare tar resurstilldelningssystemet till högskolan inte hänsyn till det relativt omfattande arbete som krävs för att göra individuella bedömningar av en sökandes tidigare utvecklade kunskaper och färdigheter."*²⁵ UHR:s bedömning är att det inte finns kunskap, tid eller resurser för att lärosätena gemensamt ska komma fram till en samsyn om vilka värdegrunder och bedömningspremissor som validering av yrkeskunskap ska baseras på. Myndigheten menar att det krävs en samordning med tydliga mandat att utforma system och processer för kvalitetssäkring och likvärdighet.

²² Skollag (2010:800) 20 kap. 42 §

²³ Se Bilaga 2

²⁴ MaH:s slutrapport till Utbildningsdepartementet 2017-01-20

²⁵ Validering i högskolan – för tillgodoräknande och livslångt lärande (SOU 2018:19), s 57

Det framkommer under nätverksmöten inom YRKSAM och vid andra kontakter med lärosätena att det råder otydlighet om det är programansvarig, antagningen eller studievägledaren som ansvarar för innehåll och kvalitet i valideringsförfarandet. UHR avser att följa upp detta vid ett kommande möte med de chefer som ansvarar för valideringsprocesserna på lärosätena, främst för att tillsammans ha en dialog om hur valideringsansvaret kan tydliggöras där det finns behov av detta.

Valda –funktion och syfte

Myndigheten insåg våren 2017 att uppdraget skulle kräva någon slags gemensam digital plattform för bedömarbanken och ett ärendearkiv, för att kunna uppnå transparens och kvalitetssäkra bedömarens utförda bedömningar. Även fyra av de 10 lärosäten, som genomför antagning till yrkeslärarprogrammet, lyfte behovet av IT-stöd för sin hantering.

Efter dialog med de fyra lärosätena kom UHR fram till att Valda, den plattform som tagits fram för Lärarlyftet II och som nu förvaltas av UHR, skulle anpassas för yrkesvalidering. "Yrkesvaldas" utformning togs fram i samråd med de fyra lärosäten som fullt ut ville använda plattformen för sitt valideringsarbete (för kontakt med studenter, dokumentation, kontakt med bedömare och andra lärosäten, beslutsfattande, flödesscheman och statistik).

UHR:s nationella bedömarbank överfördes till Valda och gjordes sökbar för samtliga intressenter för att de rättssäkert och effektivt skulle finna och kunna kontakta bäst lämpade bedömare. Dessutom skapades en portal mellan Valda och ValiWeb så att ValiWebs kartläggare kan söka bedömare från Valda utifrån sin egen plattform samt direkt överföra alla ärenden till ett gemensamt ärendearkiv.²⁶ Systemet var klart för användning våren 2018 och har nu använts under tre antagningsomgångar.

Valda –ärendearkivet

UHR:s ärendearkiv har visat sig ovärderligt för att kunna granska och bedöma kvalitén och likvärdigheten av utförda bedömningar. Valda bidrar till transparens mellan samtliga lärosäten och bedömare. Tidigare hade alla lärosäten bara tillgång till sina egna ärenden och information om ärenden utbytes undantagsvis.

Efter granskning framgår det dock att valideringsprocesserna och beslut tagna fortfarande är långt ifrån likvärdiga. Ett grundproblem är att de två digitala valideringsplattformerna (ValiWeb och Valda) bygger på olika valideringsprinciper och processförfaranden. Diskrepanserna i systemen bidrar till att dokumentationskraven och tolkningen av rådande regelverk inte är samstämmiga. De sökande och bedömare får olika parametrar att förhålla sig till i de olika systemen och därmed valideras de sökande utifrån olika typer av underlag och metoder för bedömning, beroende av vilket system de ansökt i.

Varje antagningsomgång händer det att ett antal sökande "dubbelvalideras", det vill säga blir validerade både av ValiWeb och genom Valda. UHR:s granskning visar att en del av dessa sökande har bedömts uppfylla kraven för särskild behörighet på ett

²⁶ Själva ansökan och kartläggningen utförs i ValiWebs digitala system.

lärosäte, men bedömts som obehörig på ett annat, -trots att samma dokumentationsunderlag legat till grund för valideringen. Detta påvisar att det fortfarande råder nationell olivvärdighet i valideringsförfarandet och därmed en bristande rättssäkerhet för de sökande.

Vid granskningen uppdagades att det företag som sex lärosäten använder sig av vid ett flertal tillfällen använt sig av bedömare som inte är registrerade i UHR:s nationella bedömarbank. Enligt UHR:s uppdrag ska lärosätena använda de bedömare som UHR har beslutat om. Dessa bedömare som inte ingår i UHR:s bedömarbank, kan inte nås med det utbildningsmaterial eller annan information som UHR tagit fram, och därmed inte kan kvalitetssäkras.

Valdas ärendearkiv finns också tillgängligt för bedömare för att söka tidigare utförda valideringar. En bedömare kan sålunda studera tidigare ärenden och följa hur en annan bedömare resonerat.

Valdas framtid

Finansiering av Valda har hittills skett genom UHR:s anslag och bidragsmedel. Inför 2020 har UHR aviserat för de lärosäten som använder Valda för sin antagning till yrkeslärare, att det kommer att införas en avgift.

En viss vidareutveckling av Yrkesvalda har skett fortlöpande sen våren 2018 i samråd med de lärosäten som använder systemet. Lärosätena som använder Valda är överlag mycket nöjda. Som en positiv konsekvens har det utökade samarbetet i och med utvecklandet av tjänsten också lett till ökad samverkan, samsyn och likvärdighet i arbetssättet i övrigt mellan de lärosäten som använder Valda för validering.

Skolverket har visat intresse för att börja använda Yrkesvalda och UHR:s bedömarbank för att validera redan legitimerade yrkeslärare som söker utökad legitimation.

Eftersom UHR också är en användare av Valda för bedömarbanken och användning av ärendearkivet för kvalitetsgranskning är det rimligt att UHR står för sin del av kostnaden. UHR har för avsikt att återkomma till detta i Budgetunderlaget 2020.

UHR:s bedömning är att Valda som system är en viktig grund för att säkerställa en nationellt likvärdig och kvalitetssäkrad valideringsprocess av yrkeslärare.

Den nationella bedömarbanken

I UHR:s uppdrag ingår att myndigheten från och med antagningen till höstterminen 2017 ska "*...rekrytera och kvalitetssäkra de bedömare som lärosätena ska använda vid bedömning av yrkeskunskaper...*". I dagsläget finns ca 140 yrkesexperter som bedömer inom 191 ämnen rekryterade i UHR:s nationella "bedömarbank". Till bedömarbanken har tidigare förordade bedömare, nyrekryterade bedömare som rekommenderats av företrädare för aktuell bransch eller yrkesskola samt bedömare rekommenderade av de nationella programråden rekryterats. UHR har tagit fram en bedömarutbildning för att ge samtliga bedömare en samsyn för de regelverk och metoder som ska beaktas vid yrkesvalidering.

Utbildning för kartläggare, bedömare och beslutsfattare

Validering är en process som fortlöper etappvis och består av olika delmoment som är beroende av varandra.²² Det är därför essentiellt att samtliga ansvariga för de olika delarna av förloppet har en gemensam samsyn på *vad* som ska valideras och *hur* det ska göras för att uppnå reliabilitet, validitet och kvalitet genom hela processen. Det är också viktigt att samtliga aktörer är insatta i de arbetssätt och metoder som råder i både tidigare och senare delsteg i förloppet.

UHR har tillsammans med en arbetsgrupp satt samman en obligatorisk bedömarutbildning (utbildningsfilm med tillhörande handbok) och sammankallat ytterligare en referensgrupp för att på liknande vis ta fram en obligatorisk kartlägningsutbildning. För att nå bättre samförstånd på lärosätena ska samtliga aktörer (kartläggare, bedömare och beslutsfattare) ta del av samtliga utbildningar.

Referensgruppen för bedömarutbildningen²⁷ har utifrån återkopplad information samt eget arbete tagit fram en mer vetenskapligt utformad bedömarutbildning i flera steg.²⁸ Utbildningen ska vara obligatorisk och syftar till att säkerställa att bedömare gör en likvärdig tolkning av de regelverk som föreligger och hur dessa ska tillämpas. Utbildningen är färdigställd och kommer att implementerats på en e-learningportal under sommaren 2019.

Bedömare som genomfört hela utbildningen får ett utbildningscertifikat utfärdat av UHR. Utbildningen noteras i bedömarbanken och bedömaren erhåller efter det ett högre arvode för sin bedömning.

Bedömare -ny motiveringsmall

Enligt uppdraget till UHR ska myndigheten utveckla informationen till de sökande när de inte uppfyller behörighetskraven. Av informationen ska motivet för beslutet framgå. För att ge stöd åt bedömaren att motivera hur hen "ser" eller "inte ser" att *samtliga* delar i kriteriet uppfyllts/inte uppfyllts på *specialiserad* nivå har UHR tagit fram en ny mall för bedömningsutlåtande.²⁹

Tidigare tillfrågades bedömarna enbart att motivera ett avslag. UHR anser att det inte är rättssäkert om en sökande vill byta lärosäte och en ny beslutsfattare ska ta ställning till bedömarens rekommendation. Därför förordas nu att bedömaren ska ge en god motivering både vid bifall och avslag.

Det är lika viktigt att även beslutsfattare motiverar sina beslut, speciellt om de går emot bedömarens rekommendation. Detta har tidigare inte gjorts, vilket UHR inte anser vara rättssäkert. UHR har påtalat bristen och nödvändigheten i att detta görs. För en rättssäker antagningsprövning bör studenter ha möjlighet att få information om den bedömning som är underlag för ett behörighetsbeslut. Beslut om behörighet kan överklagas till Överklagandenämnden för högskolan.³⁰

²⁷ Sophia Ekengren och Maria Rundberget (UHR), Karl-Gunnar Starck (MaU), Helena Tsagalidis (LiU), Håkan Johansson (f.d HKr)

²⁸ Se Bilaga 3

²⁹ Se Bilaga 4

³⁰ Högskoleförordningen 12 kap. 2 §

Kartläggare -kartlägningsutbildningen

Idag arbetar kartläggare av yrkeskunskaper inför antagning till yrkeslärarutbildningen i olika organisationer, på olika lärosäten, i olika digitala administrativa system med olika kartlägningsverktyg. Samarbetet kartläggare emellan är bristfälligt och saknar organisation och tydliga riktlinjer.

Under våren 2019 tillsattes en referensgrupp med avsikt att ta till vara de erfarenheter som finns hos kartläggare och bedömare i landet samt kunskaper hos experter i validering och bedömning. Syftet är att ta fram gemensamma riktlinjer för kartläggning med mål att förbättra kvalitén i valideringsarbetet i linje med UHR:s regeringsuppdrag. Gruppen utgörs av experter på validering, erfarna kartläggare och bedömare, representanter från Skolverket och UHR.^{31,32} Även andra sakkunniga har bjudits in till enskilda möten för att ge en bakgrund i specifika frågor.³³

UHR:s samverkan med branschorganisationerna

UHR:s samordningsuppdrag innebär att myndigheten har i uppgift att samverka med de berörda yrkesbranscherna. UHR har haft ett flertal möten med Svenskt Näringsliv, som också deltar i nätverket YRKSAM.

Våren 2018 bjöd UHR in samtliga branschföreträdare till ett informations- och diskussionsmöte för att presentera myndighetens uppdrag. Ett nytt möte planeras till hösten 2019. UHR skickar sen 2017 ut fler nyhetsbrev per år till identifierade branschföreträdare. Dessa berör UHR:s verksamheter kring yrkesvalidering, uppkommande möten och en kort intervju med en bedömare och andra nyheter som berör yrkesvalidering. Därutöver deltar UHR vid olika branschmöten för att följa näringarnas kompetensutvecklande arbete.

Information till sökande om kompletterande utbildningar

I UHR:s uppdrag ingår att se över hur informationen till den sökande som inte uppfyller kraven för särskild behörighet kan utvecklas, så att det framgår vad hen behöver komplettera för att uppfylla kraven. Ur UHR:s synvinkel är det främst en yrkesexpert dvs. bedömaren som kan utveckla detta, men det har visat sig svårt att motivera en bedömare att formulera dessa råd. UHR anser att denna del av uppdraget är svår att realisera eftersom sökandes brist på behörighet oftast beror på avsaknad av *kvalificerad* yrkeserfarenhet inom området. Att uppnå en ökad kvalifikationsnivå kräver ofta många års arbete med specialiserade arbetsuppgifter, vilket är svårt att ge råd om. UHR föreslår att uppdraget stryks från kommande regleringsbrev. UHR:s ovan beskrivna arbete med att förtydliga motiveringarna, både vid bifall och avslag och som delges den sökande, svarar upp mot uppdraget.

³¹ Sophia Ekengren och Maria Rundberget (UHR), Karl-Gunnar Starck (MaU), Helena Tsagalidis (LiU), Maria Ekstrand (SU), Kenny Schylander (f.d HKr), Michael Engvall (Skolverket), Staffan Westman (Frisörföretagarna), Roger Norbäck (Nobelgymnasiet)

³² UHR bjöd vid upprepade tillfällen kartläggare från ValiWeb att delta i referensgruppen, men de avböjde.

³³ Anne Sandstedt (Validering Väst), Maria Johansson LiU), Torbjörn Mattson (JU), Pär Sellberg (MYh)

Lärosätenas återrapportering av erhållna bidrag

För att öka transparensen i lärosätenas valideringsuppdrag beslutade UHR att lärosätena från och med årsskiftet 2018-2019 ska återrapportera hur det bidrag som myndigheten utbetalat för lärosätenas valideringsarbete använts under året. Detta för att fastställa den faktiska kostnaden för validering och för att synliggöra hur bidragsmedlen nyttjas.

UHR tog 2018 fram en mall som skickades till lärosätena där de skulle redogöra för de personalkostnader, administrativa kostnader, mötes- och resekostnader och kostnader för bedömararvoden (alternativt arvoden till ValiWeb) som de haft under året.³⁴ Lärosätena hade fyllt i underlagen mycket olika och det var svårt att få en enhetlig bild av läget.

Utifrån dessa delvis ojämförbara underlag verkar kostnaden per validering variera från 7 300 – 11 000 SEK, med ett medelvärde på 9 500 SEK per validering.

Mallen ska omformuleras i år.

År 2017 erhöll lärosätena ett bidrag på 8 913 SEK per validering och 2018 uppgick bidraget till 7 850 SEK per validering. Skillnaden i utbetalat bidragsbelopp beror av de kostnader UHR har för uppdraget i övrigt.

Utökad statistik

Under den tid som UHR har haft samordningsuppdraget har valideringsprocessen ännu inte uppnått transparens nog för att statistiken ska kunna utvecklas. I och med att Valda fungerar som en gemensam uppsamlingsplats och arkiv för samtliga lärosätens ärenden kan detta fullgöras fr.o.m. antagningen till höstterminen 2019. Som efterfrågat av Utbildningsdepartementet bifogas en tabell över fördelningen av sökande, antagna och nybörjare uppdelat på ämnen.² Myndigheten bifogar även en demografisk analys uppdelad på ämnen.³⁵

³⁴ Se bilaga 5

³⁵ Se bilaga 7

Sammanfattning av de viktigaste punkterna i rapporten

Här sammanfattas texten ovan i punktform utformat som den problematik som UHR erfar och de strategier som UHR har, eller ser behov av att implementera.

Identifierade framgångsfaktorer:

- Implementering av YrkesValda
- Digitalisering av bedömarbanken
- Ett tillgängligt ärendearkiv
- Ny bedömarutbildning
- Nya bedöarmotiveringsmallar
- Krav på återrapportering av bidragsmedel

Identifierade problemområden:

- Kunskapskriteriernas utformning och innehåll
- Kunskapskriteriernas förhållande till SeQF
- Avsaknaden av nationell modell och standardiserade riktlinjer för valideringsförfarandet för behörighet till yrkeslärarutbildning
- Antalet olika valideringssystem och de grundläggande skillnader som råder mellan dessa
- Bristande samverkan mellan lärosäten
- UHR ser en risk med att lärosäten som överlåter valideringsprocessen till en extern leverantör riskerar att avhända sig den kunskaps- och beslutsprocess kring validering som är nödvändig för att fullvärdigt kunna fullfölja en rättssäker myndighetsutövning i relation till sökande, och den nationella likvärdigheten som UHR har i uppdrag att samordna.
- UHR:s brist på mandat att tydligare kräva transparens och likvärdighet avseende valideringsprocessen. Stödssystem för detta behöver förstärkas.

Utvecklingsstrategier:

- UHR avser att initiera ett arbete tillsammans med lärosätena för att utveckla en nationell modell tillika ett ramverk som innebär standardiserade riktlinjer för valideringsprocesserna av yrkeslärare
- Vidareutveckling av Valda som prioriterad plattform för att säkerställa de sökandes rättssäkerhet och kvalitetssäkring av valideringsprocesserna
- En gemensam kartlägningsutbildning för att säkerställa att metoder och processer för sökandestöd och dokumentation utförs likvärdigt
- En översyn av kunskapskriteriernas nuvarande utformning. UHR föreslår att det initialt sker en översyn av kriterierna för ämnen inom fordonsprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet, som i dagsläget är under omstrukturering
- Stödtexter/allmänna råd till kunskapskriterierna
- Separat antagningsperiod för sökande till yrkeslärarutbildning

Lärosätenas redovisningar av genomförda valideringar under år 2018

Tabell 1. Antalet redovisade valideringar per lärosäte

Högskola/universitet	Antal valideringar	Bidragssumma utbetalad (tKr)
Göteborgs universitet	169	1 327
Högskolan Dalarna	83	652
Högskolan Kristianstad	83	652
Högskolan Väst	53	416
Karlstads universitet	118	926
Linköpings universitet	125	981
Linnéuniversitetet	105	824
Malmö universitet	61	479
Stockholms universitet	352	2 763
Umeå universitet	80	628
Summa	1229	9 648

Regeringsbeslut

III:4

2016-05-26

U2015/02936/UH

U2016/01190/UH

U2016/02602/UH

Ändring av regleringsbrev för budgetåret 2016 avseende Universitets- och högskolerådet***Samordning av arbetet med validering av yrkeskunskaper***

Universitets- och högskolerådet får i uppdrag att fr.o.m. antagningen till höstterminen 2017 samordna sådan validering av yrkeskunskaper som i enlighet med förordningen (2010:2021) om tillträde till utbildning som leder till yrkeslärarexamen är nödvändig för att bedöma om sökande till yrkeslärarutbildning uppfyller kraven på särskild behörighet för utbildningen. I uppdraget ingår att samordna lärosätenas arbete med validering av yrkeskunskaper så att en likvärdig bedömning av hög kvalitet kan komma till stånd.

Myndigheten ska rekrytera och kvalitetssäkra de bedömare som lärosätena ska använda vid bedömningen av yrkeskunskaper och utreda hur likvärdighet i bedömningarna i övrigt kan uppnås. I det ingår att myndigheten ska överväga och lämna förslag till eventuella bemyndiganden myndigheten kan behöva för att fullfölja sitt uppdrag att bidra till denna likvärdighet. Denna del av uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2018 till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

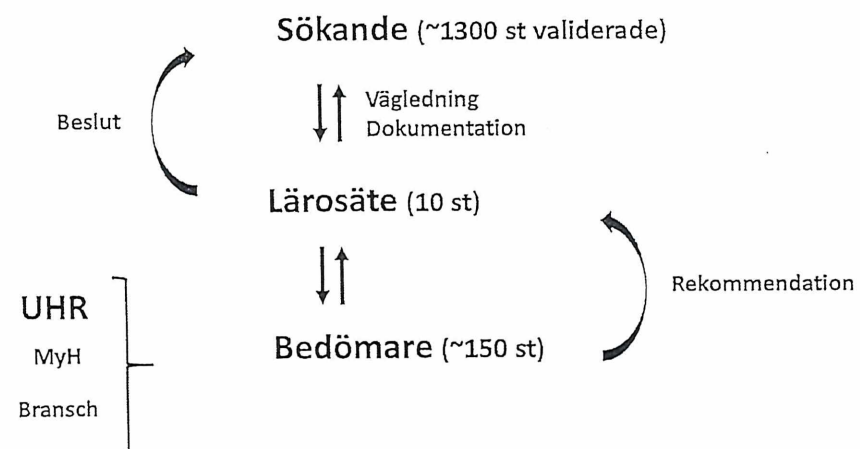
Myndigheten ska i uppdraget utveckla informationen till de sökande som inte uppfyller kraven på särskild behörighet så att det framgår vad de behöver komplettera med för att uppfylla kraven och i görligaste mån hur denna komplettering kan göras. I uppdraget ingår även att utveckla statistiken om sökande och antagna till samt nybörjare på yrkeslärarutbildningen. Myndigheten ska senast den 6 november varje år till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) inkomma med en analys av fördelningen av sökande, antagna och nybörjare uppdelat på ämnen.

Myndigheten ska senast den 6 november varje år till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) lämna en skriftlig rapport om sitt uppdrag. I den ska ett underlag med uppgifter om antalet genomförda valideringar av yrkeskunskaper för behörighet till yrkeslärarutbildningen vid respektive lärosäte ingå. Regeringen avser att efter varje rapportering besluta om att Kammarkollegiet ska utbetala medel till varje sådant lärosäte för stöd när det gäller validering av yrkeskunskaper. I rapporten ska även erfarenheter av valideringsarbetet beskrivas.

Myndigheten ska i sitt uppdrag samverka med berörda lärosäten, Statens skolverk, Myndigheten för yrkeshögskolan och de olika yrkenas branscher. Arbetet med att rekrytera och kvalitetssäkra de bedömare som lärosätena ska använda vid bedömningen av yrkeskunskaper ska ske i nära samverkan med Myndigheten för yrkeshögskolan. Malmö högskola ska utifrån sitt

nuvarande uppdrag att samordna validering av yrkeskunskaper på lämpligt sätt delta i myndighetens inledande arbete under 2016 med detta uppdrag.

Ansöknings- och valideringsprocessen

Obligatoriska bedömarutbildningen

Bedömarutbildningen har utformats i flera delsteg. Bedömaren ska ta del av samtliga steg för att nå utbildningsmålen. Den består av:

- en utbildningsfilm i 21 delmoment med en introduktionsdel, en fördjupningsdel och en avslutningsdel. Tillsammans beskriver de:
 - de olika stegen i valideringsprocessen inklusive bedömarens betydelse och ansvar
 - systemen och regelverken
 - hur ämnesplanerna bör användas
 - metoder för bedömning och triangulering
 - hur och varför en bedömning ska motiveras
 - begrepp som validitet och reliabilitet
 - olika validitetsfallor som en bedömare bör se upp med.

Efter delmomenten i filmen finns obligatoriska e-learningfrågor som måste besvaras korrekt för att få godkänt.

- en kompletterande handbok uppbyggd enligt samma modell, men mer utförlig och med fler exempel.
- medbedömning. En oerfaren bedömare ska utföra sina tre första ärenden i samråd med en erfaren bedömare som skriver ett utlåtande efter varje ärende. Vid det fjärde ärendet ska bedömaren göra en självreflektion. Samtlig dokumentation ska sändas in till en grupp av utvalda mentorer som noterar att materialet inkommit och är korrekt utfört.
- Erfarna bedömare gör enbart självreflektionsbiten i ett utvalt ärende. Denna skickas också in till mentorgruppen.

Förutom den längre utbildningsfilmen, har UHR producerat den första filmen, av flera planerade, under namnet "Bedömare berättar". I dessa kortare filmer får en bedömare tala om hur hen resonerar i och med sitt uppdrag, hur hen genomför arbetet rent praktiskt, vad hen ser som *specialiserade* kunskaper inom sitt ämne och vilka validitetsfallor hen upptäckt. Filmerna är tänkta att fungera som ett allmänt stöd till samtliga bedömare och inte bara för de som bedömer inom samma ämnen.

Under hösten kommer UHR utbilda "gruppleddare" som ansvarar för att leda diskussionsfora inom sitt programområde. Samtliga gruppleddare ska utbildas så att samtliga programgrupper genomför diskussionerna på liknande sätt. En summering av diskussionerna sammanfattas av gruppleddaren och skickas till UHR:s mentorgrupp. Företrädesvis ska grupperna gemensamt titta på utvalda ärenden och gemensamt diskutera vad som påvisar *specialiserade* kunskaper och arbetsuppgifter inom deras ämnesområden. Onlinemöten kommer att erbjudas två gånger per år. Detta moment är inte obligatoriskt, men möjligheten är efterfrågad av många bedömare.

Bedömare som genomfört hela utbildningen får ett utbildningscertifikat utfärdat av UHR. Utbildningen noteras i bedömarbanken och bedömaren erhåller efter det ett högre arvode för sin bedömning.

BEDÖMNINGSUTLÅTANDE

Bedöm om den sökandes kunskaper och förmågor motsvarar dem som anges i kunskapskriteriet för yrkesämnet Växtkunskap.

Observera att den sökande måste uppfylla *alla delar* av kunskapskriteriet: Kunskaperna ska ha rätt **innehåll/bredd**, **hög nivå** (SeQF5) och vara **aktuella**, enligt kunskapskriterier för ämnet Vaxtkunskap. Kunskaperna och förmågorna måste vara **erfarenhetsbaserade**, det vill säga ha utvecklats i yrkeslivet.

För stöd med tolkningen av yrkesämnets innehåll/bredd kan Skolverkets ämnesplaner i gymnasieskolan vara ett stöd. Sök fram ämnesplanen för aktuellt yrkesämne här.

Om du bedömer att sökande **uppfyller** beskriven del, *ange vad i underlaget* som synliggör att den sökande uppfyller detta.

Om du bedömer att sökande **ej** uppfyller beskriven del, *ange vad som inte har styrkts och hur du kan se detta i underlaget*. Om det *inte* går att *utläsa* om sökande uppfyller beskriven del eller ej, för att underlaget är för *knapphändigt*, *ange detta*.

Följ anvisningarna i Handbok för bedömare gällande begäran om komplettering och bedömning.

Motivering för respektive del av UHR:s kunskapskriterium för ämnet Växtkunskap:

Del av kunskapskriteriet:

Förmåga att utföra specialiserade arbetsuppgifter (utifrån de fastställda säkerhets-, kvalitets- och miljökraven) inom val av växter för olika miljöer samt inom plantering, skötsel och hantering av växter.

Innehåll – bredd

0 styrkt

0 ej styrkt

Aktuella kunskaper

0 styrkt

0 ej styrkt

Nivå – specialiserade kunskaper

0 styrkt

0 ej styrkt

Erfarenhetsbaserade kunskaper

0 styrkt

0 ej styrkt

Dessa synliggörs i underlaget genom att:

Del av kunskapskriteriet:

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om växter som används i park- och trädgårdsmiljöer.

Innehåll – bredd

0 styrkt

0 ej styrkt

Aktuella kunskaper

0 styrkt

0 ej styrkt

Nivå – specialiserade kunskaper

0 styrkt

0 ej styrkt

Erfarenhetsbaserade kunskaper

0 styrkt

0 ej styrkt

Detta synliggörs i underlaget genom att:

Del av kunskapskriteriet:

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om växters egenskaper, kvalitet, behov och funktion i olika sammanhang.

Innehåll – bredd

0 styrkt

0 ej styrkt

Aktuella kunskaper

0 styrkt

0 ej styrkt

Nivå – specialiserade kunskaper

0 styrkt

0 ej styrkt

Erfarenhetsbaserade kunskaper

0 styrkt

0 ej styrkt

Detta synliggörs i underlaget genom att:

Del av kunskapskriteriet:

Specialiserade (erfarenhetsbaserade och teoretiska) kunskaper om kvalitetskrav för växter samt om lagar och andra bestämmelser inom området.

Innehåll – bredd

0 styrkt

0 ej styrkt

Aktuella kunskaper

0 styrkt

0 ej styrkt

Nivå – specialiserade kunskaper

0 styrkt

0 ej styrkt

Erfarenhetsbaserade kunskaper

0 styrkt

0 ej styrkt

Detta synliggörs i underlaget genom att:

Yttrande till lärosätet

0 Sökande uppfyller UHR:s kunskapskriterier för yrkesämnet Växtkunskap

0 Sökande uppfyller ej UHR:s kunskapskriterier för yrkesämnet Växtkunskap

Eventuell förtydligande kommentar:

Universitets- och
högskolerådet

Ekonomisk återrapportering av validering av yrkeskunskaper 2018

Lärosäte:

Användandet av det beslutade bidraget ska återrapporteras senast 2019-01-18 i samband med slutrapportering enligt nedan stående tabell:

Antal valideringar utförda:

Antal övriga timmar (referensgrupper, moten eller motsvarande):

Bidrag från UHR 2018 (tkr):

Redovisning av kostnader avseende validering av sökande till yrkesläroutbildning/program (tkr)

Dubbelklicka så får ni tabellen i excelformat

Kostnader	höst-17 (VT18)	vår-18 (HT18)	Totalt
Personalkostnader för studievagledning, kartläggning (larosätets egen personal) och beslutfattande			0
Administrativa kostnader (samordnare, chef, ekonomi, etc)			0
Arvode till anlitade bedomare (larosätets egna utbetalningar à 1,5 tkr/ärende)			0
Resekostnader (biljetter, hotell, traktamente etc)			0
Köpta tjänster (valideringsservice etc)			0
Total kostnad	0	0	0

Kostnad/validering:

#DIVISION/01

Kommentarer:

Datum:

Underskrift

Namnfortydligande:

Förklaring till tabell:

Antal valideringar: antal genomförda valideringar läsåret 2018.

Antal timmar i referensgrupper: Antal nedlagda timmar i referensgrupper, nätverk eller motsvarande.

Beviljat bidrag: Beviljat belopp i tkr enligt UHR beslut och inbetalning december 2018.

Personalkostnader: avser egna personalkostnader för studievagledning, kartläggning och beslutsfattande per år.

Administrativa kostnader: Avser kostnader för "overhead" såsom samordnare, chef, HR, lokaler etc.

Arvoderade bedomare: Avser timanställda bedomare enligt gemensam prislista 1,5 tkr/ärende.

Resekostnader: Avser resekostnader i samband med valideringsarbetet.

Köpta tjänster: Avser köpta tjänster för att utföra validering av yrkeskunskaper, dvs inte egen personal.

Kostnad/validering: Visar den faktiska kostnaden per validering

Kommentar: Kommentera den ekonomiska avvikelserna mot beviljat bidrag.